Ч. 275 Середа 9 (21) грудня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти полїтичні.

(Ситуация парляментарна. — Чутка о уступленю дра Люеґера з посади бурмістра і роздор в антисемітскій партиї. — Болгарска опозиция дала знак житя).

Нинї відбуває ся по всїй імовірности послїдне перед сьвятами засїданє палати послів. Більшість парляментарна хоче на сім засїданю довести до того, щоби ухвалено закон о управильненю платнї для служби державної. Чи се удасть ся, побачимо. Вчера відбувала ся нарада предсїдателів партий більшости, в котрій взяла участь також і президия палати. Підчас тої наради явив ся також ческий маршалок краєвий кн. Лобкович і конферував з послами консервативними і молодоческими.

Вчера розійшла ся була у Відни чутка, що др. Люеґер задумує подати ся до димісиї. Чутку тут зараз заперечено, але все-таки здає ся, що єсть на нїй трохи правди. Др. Люеґер був перед кількома днями у памістника, котрий здаєсь звертав увагу віденьского бурмістра на то, що він в невідповідний спосіб виконує реґулямін обовязуючий раду громадску, бо вже другий раз казав силоміць викидати радних із салї нарад. По тій розмові сказав Люеґер до одного із радних: Скористаю незадовго з нагоди, щоби в компетентнім місци висказати гадку о моїй нинїшній розмові з намістником. Він неголить ся на спосіб, в який я виконую реґулямін; я длятого витягну з того відповідні консеквенциї. Коли-ж вчера відбували ся збори мужів довіря християньско-социяльної (антисемітскої) партиї, на котрі запрошено навіть людий з провінциї, то всї гадали, що розходить ся о якусь важну справу; пішов здогад, що Люеґер хоче подати ся до димісиї і розійшла ся чутка о якімсь роздорі серед антисемітскої партиї. Вечером зібрав ся клюб антисемітскої віденьскої ради громадскої а Люеґер здавав перед ним справу зі своєї авдиенциї у намістника з причини послїдного засїданя ради громадскої. Нарада на зборах потягнула ся через кілька годин. Люеґер запитав тогди, чи може з цїлою певностию числити на признанє партиї і на її підпору серед всяких обставин. Відтак жалував ся Люеґер на то, що серед єго партиї деякі люди (Верґанї) роблять роздор та загрозив димісиєю, скоро партия єго і християньско-социяльна партия не будуть єго підпирати. Чутку о димісиї Люеґера заперечено, мимо того она удержуєсь уперто. Кажуть, що причина димісиї лежить не так в самім Люеґері і єго поступованю, як в загальній ситуациї полїтичній, іменно в становищи християньско-социяльної партиї і в переговорах, які ведуть ся межи Діпавлїм а кн. Ліхтенштайном.

В недїлю відбувало ся в Софії віче Радославистів, на котрім ухвалено резолюцию жадаючу усуненя теперішного правительства, позаяк оно носить ся з гадкою закупити зелїзницю всхідну, а то могло би край виставити на небезпечність. По вічу пішов Радославов попереду своїх приклонників до княжої палати, щоби подати єму до відомости ухвалу віча. Полїция заступила єму дорогу і прийшло до великої бійки межи радославистами а полициєю і жандармериєю, серед котрої товпа обкидала жандармів камінєм і зранила двох жандармів. Треба аж було завізвати войско, нові віддїли жандармериї та кавалериї і аж тогди зроблено спокій.

Відзнаки ювілейні.

(Дальше).

Срібні хрести заслуги з короною дістали між иншими: Старший учитель в Раві рускій Ів. Адамчик, лїсничий з Косова Оскар Альс, війт в Новосїлцї Ів. Бадрун, респіцієнт скарб. сторожи у Львові Володислав Балицкий, бувший війт в Бірках малих Федько Басан, начальник гром. в Ліску Иос. Біляк, веркмайстер держ. зелїзниць у Львові Тома Блажек, ревізор поїздів держ. зел. у Львові Адольф Бем, банмайстер держ. зел. у Львові Теодор Бойко, управитель дібр в Хоросткові Антон Бжушкевич, війт в Артищеві Ів. Бурда, війт в Улицку-Середкович Ілько Бичок, війт в Завишни Павло Царик, війт в Щирци Франц Хміleвский, війт в Библї Антін Чайковский, старший учитель в Бурштинї Франц Чарнецкий, війт в Княждворі Ів. Дяків, війт в Лубянках вижних Кирило Добридень, респіцієнт скарб. сторожи в Тернополи Людв. Добряньский, старша учителька в Сяноцї Теодозия Джевиньска, старший учитель в Яворові Іван

---

11)

Дещо з технїки.

IV.

Підводні судна і їх істория. — „Арґонаут“. — Підморский телеґраф. — Марконїго телеґраф без дрота.

(Дальше).

В попереднім видїли ми, в який спосіб можна телеґрафувати без дрота: филї електричні несуть ся від посилача, не зважаючи на ніякі перешкоди, до відбирача, котрий може бути уставлений навіть на дві милї далеко, і викликують тут в звістнім вже когерері такий самий рух осциляцийний, як в цилїндрі з оливою у посилача, а в слід за тим переносять силу електричну на прилад до робленя знаків електричних. Але могло би так бути, що коли би в посилачи перервано висиланє електрики, когерер (склянна рурка з опилками) ставила би дуже малий електричний опір (яка причина того, годї тут о тім розписувати ся), а тогди не можна би давати ніяких знаків. Отже Марконї придумав і на то спосіб; він уставив другий прилад електричний, котрий малим молоточком бє заєдно в рурку з опилками, трясе нею, а через то опилки знов ставлять великий опір електрицї а прилад до робленя знаків знов зачинає рушати ся.

О стілько все було би добре і Марконїго спосіб телеґрафованя без дрота можна би уважати за зовсїм добрий, за удачний винахід. Проби роблені в Брістольскім каналї в Анґлїї випали дуже добре; в той спосіб можна було телеґрафувати дальше як на 14 кільометрів. Тому телеґрафованю не стоїть нїчо на перешкодї, нї дерева, нї гори, нї будинки і мури; филї електричні несуть ся по етері, який наповняє мабуть весь простор сьвітовий, зовсїм так само, як несуть ся филї голосу у воздусї; а що етер виповняє все, що лиш єсть на сьвітї, то очевидно филї електричні можуть переходити по нїм крізь всї предмети. Ба, показало ся, що коли прилад Марконїго був замкнений в металевій скриници, міг так само телеґрафувати, як коли-б і не був замкнений. З того мабуть пішла була в першій хвили така чутка, що приладом Марконїго можна не лиш телеґрафувати без дрота, але н. пр. й підпалити порох в якімсь воєннім корабли — що очевидно могло би хиба тогди стати ся, коли би хтось до пороху вставив відбирач телеґрафічний.

Телеґраф без дроту означає вже великий поступ в електрицї, і може бути, що остаточно прийде колись до того, що двох людий на двох кінцях землї будуть могли розмавляти з собою і без помочи телеґрафічного дрота, але тепер все ще телеґраф не може обійти ся без дрота, і теперішні наші телеґрафи ще не так борзо щезнуть. Приладом Марконїго можна вже давати знаки на малу віддаль особливо на мори, але впрочім показують ся ще трудности, котр. сей прилад роблять нездалим до практичного житя. Як вже сказано, филї електричні несуть ся в етері так само на всї боки, як филї голосу в воздусї. Припустім, що в окрузї того місця, де стоїть посилач Марконїго, суть такі самі прилади телеґрафічні; в такім случаю, скоро той прилад зачне дїлати, зачинають рівночасно клапати і всї телеґрафи. Коли же би хтось хотїв рівночасно висилати кілька телеґрам, то настало би таке замішанє, що остаточно не можна би нїчого розуміти. Могло би дальше і так бути, що коли би хтось приладом Марконїго висилав депешу, хтось другий наставив би свій відбирач і переловлював би чужу депешу. Правда, кажуть, що в сім случаю можна би відбирач настроювати до посилача. Звістно, що н. пр. на музичних інструментах відзивають ся деякі струни тогди, коли понесесь инший голос, настроєний відповідно до тих струн. То само могло би бути і в сім случаю: лиш той відбирач порушав би ся, котрий би був зладжений відповідно до посилача. Однакож в сім напрямі нема ще достаточних проб, і поки що звичайний наш телеґраф не дасть ся ще заступити телеґрафом без дрота.

За то в иншім напрямі телеґраф без дрота здає ся мати велику будучність, іменно яко прилад сиґналовий на мори. Коли би всї кораблї воєнні і всї лїхтарні морскі заосмотрили ся в телеґрафи без дрота однакової системи, можна би собі дуже добре давати взаїмно всїлякі знаки. Ще більше значінє міг би мати той телеґраф для морскої плавби. Підчас великої мраки на мори могли би їдучі напротив себе кораблї давати телеґрафом без дрота сиґнали на кілька морских миль далеко і в той спосіб можна би уникнути тих нещасть, які

Дяків, війт у Возилові Мих. Джедж, старший учитель в Белзци Валент Дзедзіц, бувш. війт в Новосілці грималівскій Вавро Ганчар, учитель в Кобільници рускій Иис. Ґоцко, машин. держ. зелізниць в Перемишли Як. Газ, старший учитель в Яцмирі Стан. Гадух, війт в Посаді Хирівскій Ів. Галевич, війт в Свидовій Филип Гнидюк, війт в Гвіздци старім Ів. Григорчук, війт в Воскресинцях Яким Григорчук, старш. учитель в Грималові Стан. Гулевич, бувший війт в Калинові Ів. Гупенталь, війт у Вербянах Петро Гура, старший учитель в Камінці струмиловій Мельхіор Ільницкий, війт в Половім Филип Іванець, возьний ради вис. суду кр. у Львові Кар. Яхневич, війт в Живачеві Лев Яскуловский, війт в Нижневі Ник. Єч, війт в Сулковщині Каспер Єндрух, начальник гром. в Камінці струмиловій Фридр. Юхум, гром. касиєр в Грималові Ів. Юра, старший учитель в Збаражи Стан. Юзьва, почтовий кондуктор у Львові Волод. Кашубский, учитель в Кобаках Емил. Казиєвич, лісничий в Мушині Ів. Климчак, канцеліст держ. зелізниць у Львові Ант. Кліментц, війт в Гладишеві Мойсей Ковальчик, війт в Станиславчиці Андрей Козар, війт в Налужу Адам Кожушко, війт в Монастирчанах Олекса Крицак, дозорець ваґонів держ. зел. у Львові Фр. Кшаковский, війт в Слупках Теодор Куба, війт в Кальнім Стеф. Курцеба, старша учителька в Дрогобичи Ольга Ланьцуцка, лісничий в Добромили Кар. Лянґ, війт в Порохнику Андр. Ледвожив, лісничий в Уторопах Емиль Ленерт, старший учитель в Наконечнім Корн. Ліщиньский, старша учителька в Надвірній Вільг. Левицка, війт в Каплинцях Данило Лісевич, старш. учитель в Мостисках Володимир Лопушаньский, війт в Увислі Ів. Любий, веркмайстер держ. зелізн. в Станиславові Ів. Лушпак recte Лузбах, війт в Будилозі Ник. Майданьский, старший дозорець карного заведеня у Львові Ів. Мартинишин, війт в Грабівци Павло Мазур, старш. учитель в Звенигороді Мих. Мекелита, експедиєнт почт. уряду у Львові Вас. Михалич, старший учитель в Мізуни Григ. Михаловский, старш. возьний галицк. кредит. банку у Львові Тома Міхна, нач. гром. в Хлопах Петро Михулка, старша учителька в Болехові Аделя Монсенова, бувший війт в Павлосові Тома Налепа, техн. управитель друкарні Gazety Lwowsk-ої Іван Недопад, війт в Нагірянах Михаїл Новак, секретар громади в Болехові Кароль Окурницкий, війт в Поздячи Мих. Олешко, війт в Коцурові Мих. Опеля, старший учитель в Радехові Ів. Оришкевич, старший учитель в Ягольници Алекс. Оржеховский, старший учитель в Вільшаници Иис. Оржеховский, веркмайстер держ. зелізниць в Станиславові Іван Палішек, війт в Смільні Самуіл Панкевич, управитель громади в Будзанові Емиль Паславский, старший учитель в Чешанові Яків Петришак, війт в Сасові Вікт. Почекалевич, респіциєнт скарб. сторожи в Самборі Юстин Подолиньский, учитель в Волцневі Иосиф Прокопович війт в Шишківцях Семен Пудяк, старший учитель в Кутах Дим. Пукан, учитель в Дорожові Мих. Пик, респіциєнт скарб. сторожи в Станіславові Яків Пикош, надзорець телеграф. проводів у Львові Ант. Раганкевич, старший учитель в Настасові Ів. Роґальский, старший дозорець карного заведеня в Висничи Мих. Романишин, канцеліст держ. зелізн. у Львові Петро Романкевич, учитель в Хогимири Бронислав Саковский, старший жупник в Косові Ів. Шікерт, лісничий в Дорі Кар. Швайнер, війт в Гуменци Гнат Сенишин, начальник гром. в Щирци Филип Симон, війт в Зубри Ів. Смольницкий, веркмайстри держ. зелізн. у Львові Каєтан Спалек і Богумин Шпайдель, старший учитель в Колодівці Ник. Стеткевич, учителька в Мяновичах Наталія Шеманьска, війт в Головах Дмитро Шикерик, війт в Беньківцях Ів. Телишевский, війт в Берестї Максим Ткачик, війт в Майдані середнім Ів. Триняк, війт в Рудавци Ів. Турчик, війт в Зарічу Йос. Турок, війт в Томашівцях Федь Тимків, війт в Брустурах Мих. Тимофійчук, війт в Журавици Стеф. Вардиґа, війт в Ясеневі Вас. Василинюк, учитель в Станиславові Маєр Вайсберґ, бувший війт в Старім місті Войт. Висньовский, війт в Березовици малій Андр. Висньовский, війт в Перунці Іос. Витяк, начальник гром. в Старій соли Андр. Войтасевич, війт в Сухоставі Стах Волошин, старший дозорець карн. заведеня в Станиславові Яків Ціш, дозорець будівлі салінарного заряду в Ляцкім Йос. Цімлер, війт в Слобідці Стеф. Зварич, старший учитель у Львові Лука Зверковский, війт в Черлянах Іван Маєвский.

(Конець буде).

Новинки.

Львів дня 20-го грудня 1898.

— **Є. В. Цїсар** уділив погорільцям села Братковець 1.000 зр. запомоги.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** гр. Стан. Бадені повернув з Відня до Львова.

— **З ц. к. Дирекциї почт.** З нагоди наближаючих ся сьвят Рождества Христового стає рух почтовий значно більшим, ніж в иншій порі. В виду того есть пожадане так в інтересі самої публики як і заведеня почтового, щоби посилки почтові можна було без опізненя дотичним адресатам доставляти. В тій цїли поручає ся, щоби посилки з рибою або иншими предметами видїляючими вогкість або товщ містили кромі належито притвердженої або на самій посилці написаної адреси з точним поданем змісту ще другу таку саму адресу, котру треба або вложити до середини або на окремій тектурці до дотичної посилки тревало прикріпити. Немение пожадане есть, щоби при посилках до більших міст, як н. пр. до Львова, Кракова, Відня, Праги, Будапешту і т. д., підлягаючих податкови акцизовому, подавати їх зміст так на самій посилці, як і на листі пересилковім, і то в літрах, взглядно кільоґрамах, щоби тим способом улекшити означене оплати акцизової без отвореваня дотичних посилок.

— **Товариство бурси ім сьв. о. Николая в Перемишли** запрошує П. Т. членів на надзвичайні загальні збори в четвер 29-го с. м. о 6-ій годині вечером, а на випадок некомплету того самого дня о 7-ій годині вечером в комнатах

бувають часто наслідком того, що підчас мраки один корабель найде н. другий. Однакож доси не було ще чути, щоби в тім напрямі роблено які проби.

V.

Телефон, его історія і его значінє.

Зі всїх здобутків електротехніки може ніякий не набрав так великого значіня, не розширив ся так борзо і не став ся так загально ужиточним як телефон — прилад, котрий при помочи електрики несе голос людский на сотки миль далеко і дає можність розмавляти з собою людям, що мешкають не лиш о кілька улиць подальше від себе, але навіть віддалені від себе о кількадесять миль. Подумайте собі так: Я сиджу собі в хатї і маю у себе дома телефон та хочу розмовити ся з приятелем на другім кінци міста, котрий має також телефон у себе. Встаю отже і йду до телефона, деревляної скринки, прибитої на стїнї, від котрої ідуть дроти телефонічні до головної стациї телефонічної, котра посередничить межи тими, що розмавляють телефоном. На моїй скринцї в горі посерединї есть один телефон, лійковата деревлянна рурка, так широка, щоби вигідно можна в ню говорити. З боку тої скринки на вистаючім з неї якімсь гачку, висить другий телефон, також деревлянна рурка, котру коли потреба, здоймає ся і прикладає ся до уха; з другого боку есть друга така сама рурка, але завішена вже на звичайнім гачку, не вистаючім із скринки. В скринцї есть електрична батерия до приладу дзвінкового; доки рурка, т. зв. слухавка висить на вистаючім із скринки гачку — а то есть конець підойми від приладу дзвінкового,— то прилад той може дзвонити; до того есть з боку корба, котрою треба покрутити, щоби задзвонити. Отже я стаю коло телефону і кручу корбою, а прилад дзвонить тогди на головній стациї. За пів минутки відзиває ся дзвінок при моїм телефонї. Я тогди здоймаю борзо обі рурки (слухавки), що висять з боку при скринцї, а від котрих ідуть дроти до головного проводу, прикладаю їх до уший і говорю до телефонїчної рурки в скринцї: Гальо! Хто говорить? — В тій хвили чую з рурок, що держу коло уший, голос як би десь здалека нїби з під землї, але зовсїм виразно, котрий на мое питане відповідає: Головна стация. — То відповів менї урядник, або може урядуюча панна телефоністка. Я тогди говорю до неї дальше: Прошу мене получити з паном Н. Н. (або з числом н. пр. 215). Телефоністка в тій хвили сполучає мій дріт телефоновий на головній стациї з дротом від телефону мого приятеля. Я тимчасом вішаю слухавки і дзвоню вже до мого приятеля. За малу хвильку відзиваєсь дзвінок у мене, я беру знов слухавки і прикладаю до уший і кличу в телефон: Гальо! Хто дзвонить? Мій приятель пізнав мене вже по голосї і каже свое імя та додає: Добрий день! Що чувати? — Я пізнаю також его голос і зачинаемо розмову. По скінченій розмові я вішаю слухавки на місце і дзвоню з короткими перервами раз, два, три — на знак для урядника чи телефоністки на головній стациї, щоби нас розлучено. То само робить і мій приятель.

Оттаким способом можна нинї розмавляти не по більших містах як н. пр. у Львові не лиш з всїлякими публичними і приватними институциями, але й з купцями та приватними людьми; ба, що більше, можна кождої хвилї розмавляти з Віднем. В той спосіб присилають з Відня всїлякі політичні вісти до львівских ґазет. Придивім же ся тепер, як виглядає той прилад, котрий несе зовсїм вірно голос людский на сотки миль далеко.

Винахід телефону, такого, яким він есть тепер в своїх головних чертах, не сягає по за 1860 р. Але роблено вже давно проби, щоби можна голос пересилати якимсь способом на далеку віддаль. Так н. пр. робив в 1667 р. проби Гуке (Hooke), той сам, що в 1684 р. винайшов був оптичний телеґраф, Вітстон (Wheatstone) в 1819 р. і декотрі инші учені, але ті проби не довели до нічого. Аж в 1861 р. удало ся учителеви Филипови Райсови (Reis) у Франкфуртї придумати такий прилад, котрий при помочи електричного току переносив голос на дальшу віддаль. На гадку того винаходу навела Райса та обставина, що перериваний борзо ток електричний викликує такий голос як дає прилад до переривання току. Він зробив отже скринку, в котрій з боку приправив лійковату рурку до говореня а в горішнім днї вирізав дірку, вставив в ню болонку із свиньскої кишки та наліпив на нїй плятинову бляшку. Від тої скринки пустив він дроти до другої скринки, котра була уставлена в другім домі а в котрій був уміщений дріт уживаний до робленя панчіх, обвинений т. зв. маґнетичною спіралею, так звиненим тонким дротом, що він творив нїби рурку. Коли отже було говорити в першу скринку, то в нїй трясла ся болонка з плятиновою на нїй бляшкою а та передавала голос дротам, що проводили ток електричний, до другої скринки, де дріт видавав такі самі голоси, однакож слів не міг повтаряти. Позаяк дроти проводові можна було зробити так само довгі як телеґрафічні, то Райс назвав свій прилад телефоном (дословно значило би то „дальнозвук“).

Практичного значіня той телефон не мав, але він піддав гадку другим ученим, іменно Американцеви Бельови в Бостонї, котрий перший придумав практичний телефон. Він зробив довгу деревляну рурку, котру на однім кінци вирізав лійковато. В ту рурку вложив він сталевий маґнес і на однім его кінци, в тім місци де рурка розходила ся, вложив на него цївку, обвинену густо тоненьким дротом. Кінцї того дроту пустив він в деревлянні рурки вздовж маґнесу, а перед маґнесом поставив в рурцї тонесеньку як папір бляшку. Він зробив дві такі рурки, сполучені з собою довгими дротами, ідучими від цївок в рурках і телефон був готовий. Коли було до одної такої рурки говорити, а другу хтось далеко держав коло уха, то було чути докладно всї слова і можна було розпізнати навіть чий то голос. Через говорене бляшка в рурцї порушала ся, зближала ся до маґнесу і викликувала такі зміни, що в другій рурцї бляшка перед маґнесом так само трясла ся як та в першій від говореня,

„Рускої Бесїди". На порядку дневнім: ухвалене затягнення гіпотечної позички 13.000 зр. і вибір повновластника в тій цїли.

— Пригоди на зелїзницях. З Лужан на Буковинї пишуть: В ночи на недїлю вискочив зі шин особовий поїзд, їдучий з Черновець до Львова, при чім розбились три ваґони. Зелїзничі робітники ратуючи ся через вікна покалїчили ся. — Тої самої ночи вискочила зі шин льокомотива особового поїзду в Станиславові. — З Симферополя доносять, що між стациями Мелїтопольом а Михайлівкою стрінули ся два особові поїзди. Одна особа понесла смерть, а девять потерпіло ушкодження тїлесні. — В Парижи вискочив зі шин поїзд Orient Express, причім не було нїякої нещасної пригоди.

— На кару смерти засудив трибунал в Кракові Ґацуся, що, як ми доносили, обжалований був о убийство богатого селянина Шостка. Жінку Ґацуся, обжаловану о співучасть засуджено на рік тяжкої вязниці.

— Огні. В Бакінчичах під Перемишлем в дворі кн. Любомирского знищив пожар стайню разом з усїми побічними будинками і наробив дуже великої шкоди. — Американьский млин в Дицкові, власности гр. Островского, погорів в ночи з недїлї на понедїлок. Згорів також і маґазин з величезними припасами муки і пшеницї. Ратунок був майже неможливий, бо ве лише що огонь вибух в серединї і перенїс ся відтак на вні, але й страшний вітер роздував пожарище. Згоріли також побіч положені будинки парохіяльні і одна селяньска хата. Шкода дуже велика.

— Загадочна смерть. В Лисеницях під Львовом згоріла перед кількома тиждпями коршма. Недогарки продав властитель жид одному селянинови. Коли той розбирав підлогу, натрафив на двері до пивницї і найшов в нїй зігниле вже людске тїло. На донесене селянина з'їхала комісия, але нїчого не могла відкрити, бо тїло було вже так зінсуте, що годї було пізнати, хто то, і якою він погиб смертию.

— Небезпечного злодія зловила вчера рано львівска полиция. Називає ся він Йосиф Дерень і єго вже знає львівска полиция з многих крадежий, яких допустив ся в послїдних часах у Львові. Остаточно удало ся полициї виелїдити Дереня. Коли єго хотїли арештувати, він боронив ся, кинув ся на вояків полицийних і одного з них побив. Однако вкінци удало ся єго сковати і відставити на полицию. Разом з ним арештовано єго любовницю Ядвиґу Альберт і спільника Теодора Стшелецкого.

— Конець дефравданта. При шконтрі громадскої каси в Адї на Угорщинї показала ся недостача великої суми гроший. Касиер почуваючи ся до вини, вийшов до сїний і підтяв собі зі страху бритвою горло.

— Катастрофа в Ферроль. В іспаньскій провінциї Коруня, в містї Ферроль, вилетїв перед кількома днями тамошний арсенал маринарки у воздух. Причини поки-що не знані. Був то перворядний арсенал маринарки. Шкода виносить шість мілїонів франків. Вибух знищив між иншим цїлий музей арсеналу, в котрім переховували ся найстарші і найдорожші окази іспаньского оружя з середних віків.

— Щастє в нещастю. Недавно приключила ся у Відни пригода, що могла скінчити ся сумно. На однім передмістю спускалось в однім з висших домів віндою на долину троє людий: якийсь Гесс і один адвокат з жінкою. Нараз на висотї третого поверха вінда урвала ся і всї троє полетїли в пропасть. Щастє хотїло, що смерти нїхто не поніс. Гесс вийшов цїлком здорово. а другі дві особи потерпіли лише потовчення.

Померли: О. Йосиф Юрчакевич, парох в Сьвятковій, бічского деканата, перемиської епархії, дня 14 грудня с. р. в 63-ім році житя а 33-тім сьвященьства; — о. Лев Сїлецкий, сьвященик ювілат, парох в Полянах, дуклянського деканата, перемиської епархії, в 85-ім р. житя, а 52-ім сьвященьства; — в Руді монастирскій коло Рави рускої Ольга з Демчуків Кмицикевичева.

Телеграми.

Відень 20 грудня. Wiener Zeitung оголосила відручне письмо цїсарске до президента мінїстрів ґр. Туна, котрим протекторат над товариством Червоного Хреста, виконуваний бл. п. Цїсаревою, переносить на Архикняг.-вдовицю Стефанію.

Париж 20 грудня. Petit Journal доносить, що Лебрен-Рено подавши до відомости президента мінїстра, що Драйфус признав ся до вини, одержав від тогож наказ, щоби того нїкому не повтаряв, бо в противнім случаю приятелї Драйфуса моглиби з того витягнути далеко ідучі консеквенциї. Таку саму інструкцию одержав Лебрен від президента Фора.

Берлин 20 грудня. Reichsanzeiger оголосив знесене бльокади Крети з виїмкою транспортів оружних і муницїї.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 жовтня 1898, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·35	2·50	10·40	4·10	8·50	6·40	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	9·35	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	9·53	11·27	—
Іцкан	6·05	2·40	—	10·05	—	6·30	10·55
Ярослава	—	—	—	4·55	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·55	7·10	—	—
Тернополя	—	—	—	—	6·55	—	—
Сколього	—	—	—	—	9·15	—	—
Стрия, Хирова	—	—	—	—	—	—	3·00
Лавочного	—	—	—	5·20	—	—	7·00
Янова	—	—	—	8·45	—	7·44	—

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	9·05	6·10	9·10	—
Підволочиск	2·30	9·55	—	—	—	3·30	5·25
Підвол. з Підз.	2·15	9·39	—	—	—	3·04	5·—
Іцкан	9·45	1·50	—	—	6·45	5·40	10·35
Тернополя	—	—	—	7·50	—	—	—
Белзця	—	—	—	7·55	5·55	—	—
Ярослава	—	—	—	10·45	—	—	—
Гребенова Сколього і Стрия	—	—	—	—	1·40[1]	—	—
Лавочного	—	—	—	—	8·05	—	10·30
Стрия, Калуша	—	—	—	12·15	—	—	—
Янова	—	—	—	7·40	1·01	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского; коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 і 36 мін.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

отже повтаряла ті самі филї голосу і так передавала слова.

Так отже перша проба передавання голосу за помочию сили електричної удала ся. Пізнїйше поліпшено ще телефон в той спосіб, що до него додано ще т. зв. мікрофон. Сей прилад в найпростїйшій своїй формі єсть такий: Подумайте собі що на тоненькій деревлянній скриночці лежать три лїсочки з твердого вугля ґазового. Коли ті вуглї сполучити з дротами від телефону, а ще межи дроти вставити батерию електричну, то нехай би по скринцї лазила лиш муха а зараз в телефонї буде то чути. Отже подібний мікрофон вставлено пізнїйше до телефонів. Теперішні телефони виглядають длятого так: 1) В скринцї, як то ми єї повисше описали, єсть лїйковата рурка до говореня (посилач), від котрої іде дріт до другого телефона до слухавок (відбирачів); в тій рурцї єсть круглий деревляний кружочок, а за ним мікрофон з трох лїсочок вуглевих. Коли говоримо в рурку, деревляний кружочок дрожить від нашого голосу і передає то дрожанє мікрофонови. Відповідно до тих дрожань зміняє мікрофон заєдно свій опір для току електричного, який кружить в нїм і приданій до него цїнцї з дротом та викликує в нїм за кождим дрожанєм зміну в тоцї електричнім, що іде проводовим дротом. Сей так змінений ток викликує знов у відбирачи, в слухавках, таке саме дрожанє зелїзних плиток, яке має деревляний кружок мікрофона від нашого говореня. Дрожанє зелїзних плиток викликує знов таке саме дрожанє воздуха коло них а той знов в нашім усї викликує ті самі слова, які хтось говорив до посилача.

Як із сего видимо, сам телефон в собі єсть річ досить проста; не так просте єсть єго уряджене і служба при нїм. Просимо лише зважити, кілько то дроту треба на самі проводи телефонїчні і як то трудно нинї для тої величезної сїти дротів вишукати у великих містах досить місця. Доси ведено ті дроти понад домами, на дахах уставлювано відповідні приладди з порцеляновими головками як при телеґрафічних проводах. Але бо вже по деяких містах тілько телефонів, що годї їх проводи уміщати понад домами, тим більше коли зважить ся то, що суть ще инші проводи для сильних токів електричних, як проводи від електричних трамваїв, електричних осьвітлень і т. п., котрі стають на порешкодї проводам телефонїчним. Проводи роблять тепер з міди замість як давнїйше з сталевого дрота, їх треба добре відокремлювати і забезпечувати від громів і т. д. То все вимагає і великого знаня і великих коштів і труду. А тепер же сама обслуга на головних стациях або в т. зв. урядах посередничаючих! Отсе побачимо найлїпше по слїдуючім примірі.

В Ню-Йорку єсть 12 головних стаций, до котрих належить 18.000 участників. Найбільша з тих стаций має 5000, найменша 100 участників. Всї уряди мусять що дня відповідати на 200.000 закликань участників і сполучати участників 300.000 разів, між тим 40 до 50.000 разів з телефонами в других містах. Кождий участник кличе на день пересїчно 11 до 12 разів. Найменше кличуть до 8 год. рано і від 8 год. вечером. Від 8 рано збільшає ся рух і стає межи 11 а 12 год. в полудне найбільший; відтак спадає а від 1 год. стає знов більший; около 4 год. по полудни кличуть знову найбільше, аж наконець межи 7 а 8 вечером перестають кликати. Відповідно до того руху треба розміщати і урядничі сили: Коли найбільший рух, треба давати як найбільше і як найздібнїйших урядників. В Ню-Йорку єсть до обслуги телефону 750 урядників і 330 місць до роботи. Треба ще й то зважати, що один урядник може обслужити лиш обмежене число участників, що він томить ся і що єго по якімсь часї треба заступити другим. Все то робить величезні трудности. Длятого можна сьміло сказати, що цїла вага і значінє телефонів не лиш в самій можности розговорюваня на віддаль але ще далеко більше в орґанізациї цїлої служби при телефонах і в їх уряджению.

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЄРА у Львові.

TYGODNIK ILLUSTROWANY

З роком 1899-им розпочинаємо 40-ий рік істнованя нашого письма, хотячого і дальше бути приятелем кождого дому.

Завдяки моральній і материяльній підпорі суспільности, наш „Tygodnik", почавши від скромного початку, міг розширити ся і станути на рівній степени з подібними видавництвами цілої Европи.

По мисли засади; „Поводжене обовязує", старати ся будемо й дальше поступати наперед, аби бути першими в ряді ілюстрованих письм.

Почавши від 1-го січня 1899 року **розширяємо значно додаток повістий** „Tygodnika": **кождий передплатник** нашого письма, крім самого письма і дотеперішного додатку повістий, додаваного в аркушах і занимаючого найзнаменитші твори чужої літератури, **одержить**

без нїякої доплати

(анї за книжки, анї за їх пересилку)

12 томів письм

ГЕНР. СЕНКЕВИЧА.

Письма Сенкевича вийдуть в новім, старанним виданю, **виключно для передплатників** „Tygodnik-a illustrowan-ого" і обіймуть — винявши спопуляризовану вже трильоґію —

всї иовелї, повісти, листи з подорожий,

одним словом: цїлий доробок лїтературский знаменитого писателя, котрий здобув вже славу і популярність в цїлім сьвітї.

Кождий том **Бібліотеки СЕНКЕВИЧА** обнимати буде що найменше **10 аркушів**, формату звичайної 8-ки, **на добрім папері і добрим друком.** Загальне число томів буде около 30, містячих в собі слїдуючі твори Сенкевича:

ИОВЕЛЇ. Stary sługa. — Hania. — Szkice węglem. — Janko Muzykant. — Przez stepy. — Orso. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. — Komedya z pomyłek. — Za chlebem. — Latarnik. — Niewola tatarska. — Jamioł. — Bartek zwycięzca. — Ta trzecia. — Sachem. — Sielanka. — Walka byków w Hiszpanii. — Wspomnienia z Mariposy. — Z puszczy Białowieskiej. — Wycieczka do Aten. — Wyrok Zeusa. — Z wrażeń włoskich. — Organista z Ponikły. — U źródła. — Lux in tenebris lucet. — Bądź błogosławiona. — Pójdźmy za Nim.

ЛИСТИ З ПОДОРОЖИЙ по Америцї і Африцї. — Листи з Риму, Венеций і Парижа.

ЛИСТИ О ЗОЛЇ.

ДРАМАТ. Na jedną kartę. — Czyja wina?

ПОВІСТИ. Bez dogmatu. — Rodzina Połanieckich. — Quo vadis, повість з часів Нерона.

Тим способом в протягу кількох лїт, кождий передплатник „Tygodnik-a illustrowan-ого", одержуючи річно звиж 120 аркушів найлїпших творів лїтератури польскої, стане властителем бібліотеки Сенкевича, недоступної доси задля високої цїни для ширшого загалу читаючих.

Редактор: Др. ЙОСИФ ВОЛЬФ.

В слїдуючім роцї „Tygodnik" друковати буде одночасно **дві повісти ориґінальні,** именно, крім

„KRZYŻAKÓW" СЕНКЕВИЧА

зачнемо з Новим Роком 1899-им друк більшої повісти п. з.:

„ARGONAUCI" Елїзи Ожешкової, і

ПРУСА „TAM!.."

Посїдаємо також ориґінальну працю славного нинї заграницею писателя **Станїслава Пшибишевского,** котрий написав для нас по польски поему прозою п. з.: **„JASNE NOCE"** ілюстровану К. БРОНЕВСКИМ.

Крім того в части белетристичній маємо запевнене сотрудництво таких писателїв, як: **Bałucki Michał, Ks. Chełmicki Zygmunt, Gliński Kazimierz, Gomulicki Wiktor, Jankowski Czesław, Jeske-Choiński Teodor, Jordan, Konopnicka Marya, Lubowski Edward, Or-ot, Reymont Władysław, Marya Rodziewiczówna, Sewer, Szymański Ad., Tetmajer Kaz.** і і.

Також помістимо для нас написані три специяльні студиї: **„WSPÓŁCZEŚNI POECI POLSCY"** написав А. ЛЯНҐЕ. **„NOWA BELLETRYSTYKA POLSKA"** нап. А. ПОТОЦКИЙ. **„O KRYTYCE WSPÓŁCZESNEJ POLSKIEJ"** нап. Володисл. ЯБЛОНОВСКИЙ.

Посїдаємо також студию порівнавчу **Ігн. Матушевского:**

„Stanowisko Mickiewicza w literaturze powszechnej",

та працю Л. КОРОТИНЬСКОГО **„O TOMASZU ZANIE".**

Помістимо також незнані доси

LISTY ZYGMUNTA KRASINSKIEGO do Delfiny Potockiej (1839-1843),

з поясненями Раймунда Станїслава КАМІНЬСКОГО.

Знаний фільософ і знаток Плятона п. **В. Лютославский,** жертвував нам ориґінальну а дуже популярну розвідку п. з.:

„Istnienie duszy",

в котрій, на підставі науковій доводить, що в чоловіцї треба конче признати істнованє індивідуально-духового початку.

Дальші серії цїкавої статї **Олександра Кравсгара**

„O DAWNYCH PAŁACACH WARSZAWSKICH",

з многими ілюстрациями, вже маємо, а крім того дуже інтересну річ **Г. Садовского** п. з.:

„ORDERY I OZNAKI HONOROWE DAWNEJ POLSKI".

В безплатнім додатку повістевім помістимо новий роман історичний звістного нинї угорского автора **Юлія Вернера** п. з.:

„Z POPIOŁÓW".

Красний той і занимаючий роман з часів угорских війн домових, перетолкувала для „Tygodnik-a" п. В. Ярошевска.

В ЧАСТИ ІЛЮСТРАЦИЙНІЙ подамо **репродукциї найзнаменитших малярів наших також і красками.**

Видавцї: ҐЕБЕТНЕР і ВОЛЬФ.

Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ принимає, числа оказові і проспекта даром висилає

Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA" у Львові

Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.

Передплата виносить з додатками і премією т. є. з 12 томами письм Сенкевича:

У Львові: квартально: **3** зр. **60** кр., піврічно: **7** зр. 20 кр., річно: **14** зр. **40** кр.

В Галичинї з пересилкою почтовою: квартально: **3** зр. **75** кр., піврічно: **7** зр. **50** кр., річно: **15** зр.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).